Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Средняя общеобразовательная школа села Карамалы»
муниципального района Иглинский район Республики Башкортостан

Рассмотрено и принято на заседании ШМО Протокол № __1__ «__28__» ___августа 2023__ _г.	Согласовано Заместитель директора школы по УВР _______/.Журавлева Н.А. /	Утверждаю Директор МБОУ СОШ села Карамалы ___________/ Шарафутдинов Р.С./ Приказ №_82___ от «_30__» августа 2023г

МБОУ СОШ с. Карамалы

Рабочая программа учебного предмета, курса
« Башкирский язык как государственный язык Республики Башкортостан »
Ступень обучения: ООО (5-9 классы)

Составитель: Шарафутдинова Светлана Мухаметовна

Рабочая программа разработана на уровень образования (5-9 классы) на основе Федерального закона от 29 декабря 2012 г. №273-ФЗ « Об образовании в Российской Федерации; Приказа Министерства образования и науки Российской Федерации от 31 декабря 2015 г. №1577 «О внесении изменений в Федеральный государственный образовательный стандарт основного общего образования, утвержденный приказом Министерства образования и науки Российской Федерации от 17 декабря 2010 г. № 1897» и локального акта общеобразовательной организации.

Рабочая программа основного общего образования по учебному предмету «Башкирский язык как государственный язык РБ" в 5-9 классах является составной частью основной образовательной программы основного общего образования муниципального бюджетного общеобразовательного учреждения МБОУ СОШ с.Карамалы МР Иглинский район Республики Башкортостан.

Изучение учебного предмета «Башкирский язык» реализуется с использованием учебно-методического пособия**:**

Башкирский язык, 5 класс, Усманова М.Г., Габитова З.М.

Башкирский язык, 6 класс, Усманова М.Г., Габитова З.М.

Башкирский язык, 7 класс, Усманова М.Г., Габитова З.М.

Башкирский язык, 8 класс, Усманова М.Г., Габитова З.М.

Башкирский язык, 9 класс, Усманова М.Г., Габитова З.М.

Программа составлена для учащихся 5-9 классов в соответствии с примерными программами к учебному пособию «Башкирский язык как государственный »

1.Башҡорт телен өйрәнеүҙең планлаштырылған предмет һөҙөмтәләре

Төп мәктәп сығарылыш укыусыларының башҡорт теленән программаһы үҙләштереүҙең **Шәхсән һөҙөмтәләр** булып түбәндәгеләр тора:

- 1)башҡорт телен башҡорт халҡының төп милли- мәҙәни ҡиммәте булараҡ аңлау,интеллектуаль,ижади һәләтлектәрен һәм шәхестең мораль-этик сифаттарын үҫтереүҙә туған телдең ролен,уның мәктәптә белем алыу процесындағы әһәмиәтен билдәләү;
- 2)башҡорт теленең эстетик ҡиммәттәрен аңлау;туған телгә ҡарата ихтирам, уның менән ғорурланыу тойғоһо тәрбиәләү;милли мәҙәни сағылыш булараҡ,башҡорт теленең таҙалығын һаҡлау тураһында хәстәрлек күреү;телмәр үҙ камиллаштырыуға ынтылыу;
- 3)аралашыу процесында кәрәкле һүҙлек запасына эйә булыу һәм үҙ фекереңде иркен еткереү өсөн тейешле грамматик сараларҙы үҙләштереү;үҙ телмәреңде күҙәтеү һәм уны баһалау күнекмәһен булдырыу,

Метапредмет һөҙөмтәләре булып универсаль эш төрҙәрен формалаштырыу тора.

- яңғыраған телмәрҙе (ололарҙың һәм тиңдәштәреңдең әйтеүе, балалар тапшырыуҙары, аудиояҙмалар һәм мәғлүмәти технологияның башҡа формаларын) адекват ҡабул итеү;
- бирелгән тема буйынса диалог төҙөй белеү; һорауҙарға ҡыҫҡа һәм тулы яуап биреү, диалогты башлай һәм тамамлай белеү;
- әҙерләнеп һәм әҙерләнмәй етеҙ, аңлап һәм тасуири укыу, тексты ҡыҫҡа һәм һайлап һөйләй белеү;

- таныш орфографик ҡағиҙәләрҙе ҡулланып, уҡытыусы ярҙамында һәм үҙ аллы өйрәнеүҙә контроль характерҙа яҙма эштәрҙе башҡара белеү;
- үҙ аллы эшен тикшерә һәм башҡорт теленән предмет-ара (башҡа предмет дәрестәрендә) үҙ белемеңде анализлай белеү;
- төп предметтан предмет-ара аңлатмаларҙы үҙләштереү;
- мәктәптә һәм мәктәптән тыш ҡыҙыҡһыныуҙарынан сығып, башҡорт телендә аралышыу.

Регулятив УУЭ:
- дәрестең темаһын һәм маҡсатын үҙ аллы билдәләү;
- уҡыу проблемаһын сисеү планын уҡытыусы менән берлектә төҙөү;
- план буйынса эшләү, үҙ хәрәкәтеңде төҙәтеп барыу;
- уҡытыусы менән диалогта баһалау критерийҙарын билдәләү һәм ошо критерийҙарға ярашлы үҙ эшеңдең һәм башҡаларҙың уңышлылығын билдәләү.

Регулятив УУЭ формалаштырыуҙың сараһы булып продуктив уҡыу һәм уҡыу уңыштарын баһалау технологиялары тора.

Танып белеү УУЭ:
- мәғлүмәти текстарҙың бөтә төрҙәрен дә уҡыу;
- уҡыу төрҙәрен ҡулланыу: танышыу, өйрәнеү, ҡарап сығыу;
- төрлө формала бирелгән мәғлүмәтте айырып алыу (тулы текст; тулы булмаған текст – иллюстрация, таблица, схема);
- мәғлүмәтте бер формаһынан икенсеһенә эшкәртеү (план, таблица, схема төҙөү);
- һүҙлектәр, белешмәләр менән ҡулланыу;
- анализ яһау;
- фекерләү.
- Танып белеү УУЭ сараһы – дәреслек текстары һәм уларға методик күрһәтмәләр, продуктив уҡыу технологияһы.

Коммуникатив УУЭ:
- телмәр ситуацияһына ҡарап фекереңде телдән һәм яҙма рәештә белдереү (һөйләм һәм бәләкәй текст кимәлендә);
- төрлө коммуникатив мәсьәләләрҙе сисеү өсөн телмәр саралдарын ҡулланыу ; телмәрҙең монологик һәм диалогик формаларын белеү;
- үҙ фекереңде әйтеү һәм иҫбат итеү;
- башҡаларҙы ишетеү һәм тыңлау, уларҙың фекерен ҡабул итеү;
- уртаҡ бер фекергә килә белеү.

Предмет һөҙөмтәләре:
- Ҙур булмаған эпик әҫәрҙәрҙе йәки уларҙың өҙөктәрен һөйләп биреү.
- Художество әҫәрҙәрҙе инсценировкалау.
- Уҡытыусы ҡуйған проблемалы һорау ярҙамында геройға характеристика биреү.
- Тәҡдим ителгән әҫәрҙәрҙе тәржемә итә белеү, таныш булмаған һүҙҙәрҙе айыра белеү.
- 5-6 шиғырҙы яттан тасуири һөйләй белеү.

- Эпик, лирик, лироэпик һәм драматик әҫәрҙәрҙе айыра белеү.
- Һорауҙарға тулы яуап һәм геройҙарға баһалама биреү
- Уҡылған әҫәрҙәргә үҙ мөнәсәбәтеңде белдерә белеү.
- Телмәр ағышында өндәрҙең үҙгәреүен айыра һәм аңлата белеү.
- Диалогтарҙа башҡа кешеләрҙең телмәрендәге орфоэпик хаталарҙы күҙәтә
- һәм төркөмләй белеү.
- Һүҙлектәр менән файҙалана белеү

Предмет һөҙөмтәләре:

- башҡорт теле нормалары (фонетик, лексик, грамматик) тураһында белешмә; (курс йөкмәткеһе кимәлендә).
- **А.** Коммуникатив сферала (башҡорт телен аралашыу сараһы булараҡ өйрәнеүҙә)
- <u>Телмәр эшмәкәрлегенең түбәндәге төрҙәрендә телмәр компетенцияһы:</u>
- **һөйләү телмәрендә:**
- - аралашыуҙың типик ситуацияларында этикет диалог алып барыу;
- - уҡыусының үҙе, ғаиләһе, дуҫы тураһында һөйләүе; предмет, картинаны һүрәтләүе; персонажды ҡыҫҡаса ҡылыҡһырлауы;
- <u>Тел компетенцияһы (тел сараларын үҙләштереү).</u>
- башҡорт теленең өндәрен дөрөҫ әйтеү һәм айырыу; һүҙҙәргә һәм фразаларға дөрөҫ баҫым ҡуйыу;
- төрлө һөйләм төрҙәрен интонация менән уҡыу;
- башланғыс мәктәп курсында өйрәнелгән уҡыу һәм орфографик ҡағиҙәләрҙе ҡулланыу; тыңлап аңлауҙа:
- уҡыусының уҡытыусы һәм класташтарының телмәрен тыңлап аңлауы; аудиояҙмаларҙағы текстарҙың йөкмәткеһен аңлауы;
- **уҡыуҙа:**
- өйрәнелгән тел материалына таянып төҙөлгән ҙур булмаған текстарҙы ҡысҡырып уҡыу;
- өйрәнелгән тел материалы менән бер рәттән яңы һүҙҙәрҙе лә үҙ эсенә алған текстарҙы эстән уҡыу һәм уларҙың төп йөкмәткеһен аңлау, текстан кәрәкле информацияны табыу;
- **яҙма телмәрҙә:**
- яҙыу техникаһына эйә булыу;
- үрнәк буйынса байрам менән ҡотлау һәм шәхси хат яҙыу.
- башланғыс мәктәп курсында өйрәнелгән лексик берәмектәрҙе (һүҙҙәр, һүҙбәйләнештәр, баһалау лексикаһы, телмәр клишелары) һәм грамматик күренештәрҙе таныу һәм телмәрҙә ҡулланыу.
- <u>Социомәҙәни компетенция.</u>
- географик атамаларҙы, билдәле балалар әҫәрҙәренең персонаждарын, популяр әкиәттәрҙең сюжеттарын, балалар фольклорының ҙур булмаған әҫәрҙәрен (шиғырҙар, йырҙар) белеү;
- **Б.** Танып белеү сфераһы:
- башҡорт һәм рус телдәренең күренештәрен сағыштыра белеү; өлгө буйынса күнегеүҙәр эшләй белеү; ҡағиҙәләр, таблицаларҙы ҡуллана белеү; үҙ-үҙеңде баһалай белеү;
- **В.** Дөйөм ҡиммәттәргә йүнәлеш сфераһында:

- башҡорт телен фекер, хис-тойғо, эмоцияларҙы белдереү сараһы булараҡ ҡабул итеү; балалар фольклоры ярҙамында башҡорт халҡының рухи ҡиммәттәрен үҙләштереү.
- **Г.** Эстетик сферала:башҡорт телендәге хис-тойғо һәм эмоцияларҙы белдереүсе сараларҙы үҙләштереү; балалар әҙәбиәте үрнәктәре менән танышҡанда матурлыҡты танырға өйрәнеү.
- **Д.** Хеҙмәт сфераһында: уҡыу процесында билдәләнгән планға ярашлы эшләй белеү.

1.Планируемые результаты освоения учебного предмета

Личностные результаты школьников среднего, старшего звена, формируемые при изучении башкирского языка:

- формирование мотивации изучения языков и стремление к самосовершенствованию в образовательной области «Башкирский язык как государственный»;
- осознание возможностей самореализации средствами башкирского языка;
- стремление к совершенствованию собственной речевой культуры в целом;
- формирование коммуникативной компетенции в межкультурной и межэтнической коммуникации;
- развитие таких качеств, как воля, целеустремленность, креативность, инициативность, эмпатия, трудолюбие, дисциплинированность;
- формирование общекультурной и этнической идентичности личности.
- стремление к лучшему осознанию культуры своего народа и готовность содействовать ознакомлению с ней представителей других стран, толерантное отношение к проявлениям иной культуры; осознание себя гражданином своей страны и мира;
- готовность отстаивать национальные и общечеловеческие (гуманистические, демократические) ценности, свою гражданскую позицию.

Метапредметные результаты изучения башкирского языка как государственного в среднем, старшем звене:

- развитие умения планировать свое речевое и неречевое поведение;
- развитие коммуникативной компетенции, включая умение взаимодействовать с окружающими, выполняя разные социальные роли;
- развитие исследовательских учебных действий, включая навыки работы с информацией: поиск и выделение нужной информации, обобщение и фиксация информации:
- развитие смыслового чтения, включая умение определять тему, прогнозировать содержание текста по заголовку/ второстепенные, устанавливать по ключевым словам, выделять основную мысль, главные факты опуская логическую последовательность основных фактов;
- осуществление регулятивных действий самонаблюдения, самоконтроля, самооценки в процессе коммуникативной деятельности на башкирском языке.
- **Предметные результаты** освоения выпускниками основной школы программы по башкирскому языку как государственному:

1) в коммуникативной сфере: (т.е. владении башкирским языком как средством общения)

Речевая компетенция в следующих видах речевой деятельности:

- *говорении:*

- начинать, вести поддерживать и заканчивать различные виды диалогов в стандартных ситуациях общения, соблюдая нормы речевого этикета, при необходимости переспрашивая, уточняя;
- расспрашивать собеседника и отвечать на его вопросы, высказывая свое мнение, просьбу, отвечать на предложение собеседника согласием/отказом в пределах изученной тематики и усвоенного лексико-грамматического материала;
- рассказывать о себе, своей семье, друзьях, своих интересах и планах на будущее;
- сообщать краткие сведения о своем городе, о своей стране ;
- описывать события/ явления, передавать основное содержание, основную мысль прочитанного или услышанного, выражать свое отношение к прочитанному/услышанному, давать краткую характеристику персонажей;

\- *аудировании:*

- воспринимать на слух и полностью понимать речь учителя, одноклассников;
- воспринимать на слух и понимать основное содержание несложных аутентичных аудио и видеотекстов, относящихся к разным коммуникативным типам речи (сообщение/ рассказ/интервью);
- воспринимать на слух и выборочно понимать с опорой на языковую догадку, контекст краткие несложные аутентичные прагматические аудио и видео тексты, выделяя значительную/информацию;

\- *чтении:*

- читать аутентичные тексты разных жанров и стилей преимущественно с пониманием основного содержания;
- читать несложные аутентичные тексты разных жанров и стилей с полным и точным пониманием и с использованием различных приемов смысловой переработки текста (языковой догадки, выборочного перевода), а также справочных материалов, уметь оценивать полученную информацию, выражать свое мнение;
- читать аутентичные тексты с выборочным пониманием значимой/нужной/интересующей информации;

\- *письменной речи:*

- заполнять анкеты и формуляры;
- писать поздравления, личные письма с опорой на образец с употреблением формул речевого этикета, принятых в стране/ странах изучаемого языка;
- составлять план, тезисы устного или письменного сообщения, кратко излагать результаты проектной деятельности.

Языковая компетенция (владение языковыми средствами):

- применение правил написания слов, изученных в основной школе;
- адекватное произношение и различение на слух звуков башкирского языка; соблюдение правильного ударения в словах и фразах;
- соблюдение ритмико-интонационных особенностей предложений различных коммуникативных типов (утвердительное, вопросительное, отрицательное, повелительное); правильное членение предложений на смысловые группы;
- распознавание и употребление в речи основных значений изученных лексических единиц (слов, словосочетаний, реплик-клише речевого этикета);
- знание основных способов словообразования (аффиксации, словосложения, конверсии);

- понимание и использование явлений многозначности слов башкирского языка, синонимами, антонимами и лексической сочетаемости;
- распознавание и употребление в речи основных морфологических форм и синтаксических конструкции башкирского языка;

Социокультурная компетенция

- знание национально- культурных особенностей речевого и неречевого поведения в своей стране и странах изучаемого языка; применение этих знаний в различных ситуациях формального и неформального межличностного и межкультурного общения;
- распознавание и употребление в устной и письменной речи основных норм речевого этикета (реплик-клише, наиболее распространенной оценочной лексики);
- знание употребительной фоновой лексики, некоторых распространенных образцов фольклора (скороговорки, поговорки, пословицы);
- знакомство с образцами художественной, публицистической и научно-популярной литературы;
- представление об особенностях образа жизни, быта, культуры башкирского языка (всемирно известных достопримечательностях, выдающихся людях и их вкладе в мировую культуру);
- понимание роли владения родными языками в современном мире; владеть техникой письма;
- распознавание и употребление в речи изученных лексических единиц и грамматических явлений.
- Компенсаторная компетенция – умение выходить из трудного положения в условиях дефицита языковых средств при получении и приеме информации за счет использования контекстуальной догадки, игнорирования языковых трудностей, переспроса, словарных замен, жестов, мимики.

В познавательной сфере:

- умение сравнивать языковые явления башкирского и русского языка на уровне отдельных грамматических явлений, слов, словосочетаний, предложений;
- владение приемами работы с текстом: умение пользоваться определенной стратегией чтения/ аудирования в зависимости от коммуникативной задачи (читать/ слушать текст с разной глубиной понимания);
- умение действовать по образцу/ аналогии при выполнении упражнений и составлении собственных высказываний в пределах тематики основной школы;
- готовность и умение осуществлять индивидуальную и совместную проектную работу;
- умение пользоваться справочным материалом (грамматическим и лингвострановедческим справочниками, двуязычным и толковым словарями, мультимедийными средствами);
- владение способами и приемами дальнейшего самостоятельного изучения родных языков;

2.Уҡыу предметының йөкмәткеһе

№	Бүлектәр (сәғәттәр)	5 кл сәғ	6 кл сәғ	7 кл сәғ	8 кл сәғ	9 кл сәғ	Уҡыусы эшмәкәрлегенең төп төрҙәре
1	Башҡортостан. Башҡортостан тәбиғәте. Экология мәсьәләһе (30 сәғәт)	3	6	5	9	7	Тыуған Башҡортостанды танып белергә, үҙең менән таныштырырға.Башҡортостан тәбиғәте, күренекле шәхестәре, иҫтәлекле урындары тураһында мәғлүмәт йыйырға.
2	Һаумы , мәктәп. (15сәғәт)	5	3	3	2	2	Мәктәп, мәктәп баҡсаһы, класс темаларына диалогтар төҙөргә. Өн-хәрефенең дөрөҫ әйтелешен һәм яҙылышын белергә. Һөйләмдәрҙең айырмаһын табырға, Ялғауҙарҙы табырға, яңы һүҙҙәрҙе белергә.
3	Ғаилә . Үҙем тураһында. Исемең матур Әсәй. 8 Март (20 сәғәт)	11		9			Ғаилә ағзаларын иҫтә ҡалдырыр-ға. Шәжәрә төҙөргә. Шиғырҙар ятларға. Өлгө буйынса һөйләмдәр төҙөргә, яңы һүҙҙәрҙе белергә. Әсәйҙәргә ҡарата ихтирам, һөйөү тойғоһо тәрбиәләргә
4	Милли аштар (2 сәғәт)					2	Нисә һум тора? һорауын үҙләштерергә. Һатыусы, һатып алыусы ролдәрен башҡарырға, яңы һүҙҙәрҙе белергә. Башҡорт милли аштары менән таныштырырға
5	Йыл миҙгел-дәре. Көҙгө эштәр . Хеҙмәт төбө – хөрмәт. (19 сәғәт).	5	2		8	4	Йыл миҙгелдәренең бүленешен белергә, уртаҡ яҡтарын һәм айырмаларын табырға, Текстар уҡырҡа, һөйләп өйрәнергә. Шаблон буйынса диалог төҙөргә, һүрәт буйынса һөйләмдәр төҙөргә
6	Яңы йыл менән. Беҙ ҡышты ла	3	5		3	4	Ҡышҡы тәбиғәтте һүрәтләргә, һынамыштарҙы белергә.Шыршы

	яратабыҙ (15 сәғәт)						байрамына битлектәр әҙерләргә, шиғырҙар ятларға. Диалогтар уҡырға, яңы һүҙҙәрҙе белергә
7	Яҙ етте. Яҙғы эштәр . Яҙғы байрамдар. Еңеү көнө (24 сәғәт)	4	10		7	3	Яҙғы тәбиғәтте һүрәтләргә, һынамыштарҙы белергә. Байрам-дарға бүләктәр әҙерләргә, шиғырҙар ятларға. Диалогтар төҙөргә, яңы һүҙҙәрҙе белергә.
8	Спорт. Кеше. Тән ағзалары. Гигиена. (6 сәғәт)		1	5			Шәхси гигиена, таҙалыҡты һаҡ-лау, сынығыу тураһында мәғлү-мәт тупларға. Башҡортостан чемпиондарын,милли уйындарҙы, һабантуй байрамдарын белергә
9	Сәнғәт оҫта-лары. Күренекле шәхестәр (11 сәғәт)			3	5	3	Сәнғәт оҫталары,күренекле шәхестәр менән танышыу, уларҙың ижадын белергә. Өфө театрҙарының эшмәкәрлеге тураһында мәғлүмәт тупларға.
11	Башҡорт халыҡ ижады. (7 сәғәт)			2		5	Башҡорт халыҡ ижады менән танышырға. Әкиәттәр, мәҡәл-дәр , йомаҡтар тәржемә итергә
13	Ауыл тормошо. Башҡорт аты (7 сәғәт).			3		4	Аттар тураһында текстарҙы уҡып, ат кешенең дуҫы булыуы тураһында әңгәмәләшергә. Ауыл тормошо, ауылдағы эштәр тураһында әңгәмәләшергә
14	Дуҫлыҡ. Берҙәмлек. Тыныслыҡ. (6сәғәт)		5	1			Дуҫлыҡ, берҙәмлек, тыныслыҡ төшөнсәләрен иҫтә тоторға, тыуған илеңде яҡларға, һаҡларға әҙер булырға. Дуҫың тураһында альбом төҙөргә.
15	Йәмле йәй. (8 сәғәт)	3	2	3			Йәйге эштәр, йәйге ял, лагерь темаларына әңгәмә ойоштороррға йәйгелеккә пландар ҡорорға

5 класс

Йөкмәткеһе

Һаумы мәктәп (5 сәғәт)

Был темаларға ҡағылышлы һүҙҙәр, һүҙбәйләнештәр, һөйләмдәр иҫкә төшөрөлә, һүҙлек запасын байытыу йәһәтенән яңылары үҙләштерелә. 1-4-се кластарҙа өйрәнелгән һәм яңы үҙләштерелгән һүҙҙәр ярҙамында бәләкәй хикәйәләр, диалогтар төҙөргә тәҡдим ителә. Грамматика буйынса темалар: башҡорт теленең өн һәм хәрефтәре; исем, исемдең күплек ялғауы, исемдәрҙең һан менән үҙгәреше, һөйләмдә һүҙҙәр тәртибе, ҡалын һәм нәҙек һуҙынҡылар; сифат.

Үҙем тураһында (7 сәғәт)

Был темаларға ҡағылышлы һүҙҙәр, һүҙбәйләнештәр, һөйләмдәр иҫкә төшөрөлә, һүҙлек запасын байытыу йәһәтенән яңыларын үҙләштереү. 1-4-се кластарҙа өйрәнелгән һәм яңы үҙләштерелгән һүҙҙәр ярҙамында бәләкәй хикәйәләр, диалогтар төҙөү. Грамматика буйынса темалар: исемдәрҙең килеш менән үҙгәреше, алмаш, зат алмаштары, зат алмаштарының килеш менән үҙәгреше, к-г, ҡ-ғ, п-б тартынҡыларының сиратлашыуы.

Йыл миҙгелдәре (5 сәғәт)

Тәбиғәт күренештәрен күҙәтеүҙән алған тәьҫораттарҙан сығып һөйләй белеү. Йыл миҙгелдәрен, һәр миҙгелгә ҡараған ай исемдәрен дөрөҫ әйтә һәм телмәрҙә ҡуллана белеү. Грамматика буйынса темалар: һорау алмаштары, күрһәтеү алмаштары, билдәһеҙлек һәм билдәдәү алмаштары.

Яңы йыл ҡотло булһын! (3сәғәт)

Ҡыш миҙгеле тураһында һөйләй белеү. Яңы йыл менән ата-әсәне, класташтарҙы, туғандарҙы ҡотларға өйрәнеү. Грамматика буйынса темалар: ҡылымдарҙың зат һәм һан менән үҙгәреше.

Башкортостаныңды беләһеңме? (3 сәғәт)

Уҡыусы аңына үҙе йәшәгән ерҙең – Башҡортостандың – тарихы, уның байлығы, күренекле шәхестәре һ.б. хаҡында бер бөтөн фекр тыуҙырыу һәм ул турала һөйләй белеү. Яңғыҙлыҡ һәм уртаҡлыҡ исемдәрҙе дөрөҫ яҙыу, ҡулланыу.

8 март – ҡатын-ҡыҙҙар көнө (4 сәғәт)

Алдағы кластарҙа үтелгән ғаилә темаһын ҡабатлау һәм был төшөнсәләрҙе аңлау өсөн һүҙлек запасын үҫтереү. Тема байрам төшөнсәһендә үҙ эсенә алғанлыҡтан ҡотлау открыткалар яҙыу, ҡотлау һүҙҙәрен әйтә белеү. Антоним, омоним, синонимдарҙы телмәрҙә дөрөҫ ҡулланыу.

Яҙғы эштәр (4 сәғәт)

Яҙғы эштәр, яҙғы баҡса эштәре, баҫыу эштәре тураһында һөйләү, әңгәмәлә ҡатнашыу. “Яҙғы көн йылды туйҙыра” тигән мәҡәлдең асылын аңлау, экскурсияларға йөрөү. Башҡорт халҡының, Башҡортостанда йәшәүсе башҡа халыҡтарҙың яҙғы тәбиғәт менән бәйле ғөрөф-ғәҙәттәре һәм матур йолалары тураһында белеү. Һан һүҙ төркөмө тураһында төшөнсә биреү.

Йәйҙе ҡаршылайбыҙ (3 сәғәт)

Йәйге байрамдар, йәйге ялға пландары тураһында һөйләй белеү, диалогтар ҡороу, һүҙ байлығын арттырыу.

6 класс

Йөкмәткеһе

Беҙҙең мәктәп. (3 сәғәт)

Башҡорт теленең үҙенсәлекле өн-хәрефтәрен ҡабатлау, уларҙы дөрөҫ әйтеү өҫтөндә эшләү, һүҙ тураһында төшөнсә алыу. Исем һүҙ төркөмө. Текстағы исемдәрҙе табыу. Уларҙың һөйләмдәге роле. Һүҙ байлығын арттырыу. Мәктәп тураһында текст төҙөү.

Көҙгө тәбиғәт (2 сәғәт)

Башҡортостан ере буйлап…(6 сәғәт)

Дуҫлыҡ кәҙерен бел (5 сәғәт)

Бер-береҥ менән мөнәсәбәт тураһында әңгәмә. Был бүлектә укыусылар ысын дуҫлыҡ, дуҫ тураһында төшөнсә ала, һүҙ байлығын арттыра. Ҡылымдың заман формаларын телмәрҙә дөрөҫ ҡулланырға өйрәнеүҙе дауам итәләр. Дуҫтары тураһында текст төҙөү өҫтөндә эшләйҙәр.

Ҡыш дауам итә (5 сәғәт)

Уҡыусыны йыл миҙгелдәре, күргәндәре тураһында ябай формала иркен һөйләй белеүенә өлгәштереү. Ҡылымдың хәбәр һөйкәлеше ҡылымдарын телмәрҙә дөрөҫ файҙаланыуға өлгәшеү.

Этикет ҡағиҙәләре (1 сәғәт)

Исәнләшә белеү, әҙәплелек ҡағиҙәләре тураһында һөйләшеү. Сәләмләү һүҙҙәрен ҡулланып диалогтар төҙөү.

Яҙ килә, яҙ! (2 сәғәт)

Үҫемлектәрҙең атамаларын өйрәнеүҙе яҙ айы, яҙғы тәбиғәт тураһында һөйләшеү менән бергә алып барырға.

Яҙғы эштәр һәм йола байрамдары (8 сәғәт)

Кешеләрҙең баҡса һәм ҡырҙағы эштәре тураһында һөйләшеү. Һүҙ байлығын арттырыу. 1 Май, 9 Май байрамдары тураһында, Бөйөк Ватан һуғышында ҡатнашыусы кешеләрҙең үткән юлы менән танышыу.

Йәмле йәй килә! (3 сәғәт)

7 класс
Йөкмәткеһе

VI класта үтелгәндәрҙе ҡабатлау (3 дәрес)

Сифат дәрәжәләре, исемдәрҙең килеш менән үҙгәреше, һүҙҙәрҙең һөйләмдәге тәртибе темаларын ҡабатлау, алған белемде телмәрҙә ҡулланыу. М. Кәрим, К. Кинйәбулатова, З. Биишева ижады һәм тормошо менән тәрәнерәк танышыу. Улар тураһында ҡыҫҡаса һөйләргә өйрәнеү. Диалог һәм монолог ярҙамында бәйләнешле һөйләм төҙөүҙе дауам итеү. Мәҡәл, әйтемдәр менән танышыу. Үтелгән грамматик темаларҙы ҡабатлау.

Ауыл тормошо (3 сәғәт)

Ауыл тормошо, ауыл кешеләренең көнкүреше, хеҙмәт, игенсе хеҙмәте тураһындағы әңгәмәләрҙә ҡатнашыу. Икмәк үҫтереү, икмәктең өҫтәлгә килгәнгә тиклем үткән юлы, уны үҫтереүҙә ҡатнашҡан һөнәрҙәр тураһында мәғлүмәтле булыу. Ауыл халҡына, эшенә хөрмәт менән ҡарау. Улар тураһында ҡыҫҡаса һөйләргә өйрәнеү, һөйләм, текст төҙөү. Ауыл еренән сыҡҡан күренекле шәхестәрҙең тормош юлы менән танышыу. Сифат ҡылым тураһында мәғлүмәт биреү.

Башҡортостан буйлап сәйәхәт (5 сәғәт)

Башҡортостан тураһында 1-6 кластарҙа үтелгәндәрҙе ҡабатлап, белгән материалды эҙмә-эҙлекле итеп һөйләргә өйрәнеү, яңы мәғлүмәт алыу. Башҡортостан тураһында рус яҙыусылары, “Урал батыр” эпосы һ.б. танышыу.Башҡортостан йылғалары, ҡалалары, байлыҡтары тураһында белгән белемдәрҙе байытыу. Һөйләм, текст төҙөү, һөйләмдә һүҙҙәр тәртибен дөрөҫ ҡулланыу. Уртаҡлыҡ һәм яңғыҙлыҡ исемдәргә күнегеүҙәр.Башҡортостандың боронғо ҡалаһы Арҡайым тураһында мәғлүмәт алыу. Башҡортостан темаһына шиғырҙар ятлау.

Спорт. Спорт кәрәк-яраҡтары (5сәғәт)

Кешегә сәләмәт булыу өсөн спорт менән шөғөлләнергә кәрәк икәнлеген аңлау, һәм был турала һөйләшеүҙә ҡатнашыу.Башҡортостандағы спорт төрҙәре тураһында һөйләү.Ҡылым төркөмсәләрен ҡабатлау. Спорт өлкәһендә данлыҡлы кешеләр тураһында ҡылым төркөмсәләрен ҡулланып текст төҙөү. Милли уйындар тураһында мәғлүмәт алыу. Спорт кәрәк-яраҡтары тураһында текст төҙөү. (Ирек Зарипов, Максим Чудов).. Һөйләмдә һүҙҙәр тәртибен боҙмау. Киләсәк заман сифат ҡылым тураһында мәғлүмәт биреү.

Мин һәм беҙҙең ғаилә (4 сәғәт)

Үҙеңдең ғаиләң тураһында тулы һәм иркен һөйләй белеү. Ғаилә ағзаларын дөрөҫ атау, уларға ихтирамлы, иғтибарлы булыу. Ғаилә ағзалары тураһында яҙылған әҫәрҙәр укыу, уларҙы аңлы ҡабул итергә өйрәнеү, һөйләү күнекмәләрен үҫтереү. Уҡылған әҫәрҙәр буйынса план төҙөү, план буйынса һөйләү. Телмәр үҫтереүгә айырым иғтибар биреү. Билдәле рәссамдарҙың картинаһын ҡарау, аңлау һәм уның йөкмәткеһен һөйләргә өйрәнеү. Хәл ҡылым тураһында төшөнсә биреү.

Әсәй, әсәкәйем (3 сәғәт)

Әсәй, өләсәйҙәрҙең изгелеге, ҡәҙере хаҡында әҫәрҙәр уҡыу, йөкмәткеһе өҫтөндә эш төрҙәре башҡарыу, һүҙлек байлыҡтарын арттырыу. Ҡатын-ҡыҙҙар байрамы тураһында әңгәмәләрҙә, иртәлектәр үткәреүҙә, данлыҡлы ҡатын-ҡыҙҙар менән осрашыуҙарҙа ҡатнашыу. Теркәүес тураһында төшөнсә алыу. Теҙеү теркәүестәрен телмәрҙә ҡулланыу.

Сәнғәт оҫталары (3 сәғәт)

Республиканың данлыҡлы һәм арҙаҡлы шәхестәре менән танышыуҙы дауам итеү. Сәнғәт оҫталарының тормош юлы һәм ижады менән танышыу. Теле-радио тапшырыуҙар, яҙмалар ҡарау. Уларҙың әҫәрҙәрен таныу, данлыҡлы кешеләребеҙ тураһында һөйләй белеү. Йырҙар өйрәнеү, бергәләп йырлау. Мәктәп сәхнәһе өсөн концерт номерҙарын әҙерләүҙә ҡатнашыу. Эйәртеү теркәүестәре. Теркәүестәрҙең дөрөҫ яҙылышы темаһын үҙләштереү, нығытыу.

Исемең матур – кемдәр ҡушҡан? Исемдәрҙә - ил тарихы (2 сәғәт)

Исемдәрҙең мәғәнәһе, уның кеше холоҡ-фигеленә тәьсир итеүе тураһында мәғлүмәтте үҙләштереү.Үҙ исемеңдең мәғәнәһен өйрәнеү Данлыҡлы кешеләрҙең исемдәренә бәйләп, төрлө тарихи ваҡиғалар һөйләү, әҫәрҙәр уҡыу. Атамалар буйынса легендалар, риүәйәттәр уҡыу. Бәйләүестәр. Яңғыҙлыҡ исемдәрҙе дөрөҫ яҙыу ҡағиҙәһен ҡабатлау.

Борон-борон заманда (2 сәғәт)

Башҡорт халыҡ ижады темаһын киңәйтеү, уҡыусыларҙың белгәндәрен тулыландырыу, һүҙ байлығын, һөйләү телмәрен үҫтереү өҫтөндә эшләү. Башҡорт халыҡ әкиәттәре, Ф. Туғыҙбаеваның “Тайыштабан ниңә уйнарға сыҡманы?” әкиәтен уҡыу. Уларҙың айырмаһын билдәләү. Киҫәксә тураһында төшөнсә алыу. Киҫәксәләрҙең дөрөҫ яҙылышын үҙләштереү.

Берҙәмлек, дуҫлыҡ, тыныслыҡ (1 сәғәт)

Халыҡ-ара булған мөнәсәбәттәр тураһында мәғлүмәтле булыу,әңгәмәлә ҡатнашыу. Фекер йөрөтөргә һәм һөйләй белергә өйрәнеү. Уҡылған әҫәрҙәрҙең йөкмәткеһе буйынса фекер алышыу. Мөнәсәбәт һүҙҙәр, ымлыҡтар, уларҙың яҙылышын үҙләштереү.

Йәмле йәй етә (3 сәғәт)

Йәй миҙгеленең үҙенсәлектәрен билдәләү. Һүҙ байлығын арттырыу, һөйләү һәм яҙыу телмәрен үҫтереү. Тәбиғәтте күҙәтеү, алған тәьҫораттар буйынса фекер алышыу. Был айҙарҙа уҙғарылған милли байрамдар менән таныштырыу, улар тураһында белгәндәрҙе һөйләү. Йәйге ял, хеҙмәт, ололарға ярҙам тураһында әҫәрҙәр уҡыу һәм әңгәмәләр үткәреү. 6-сы класта үткәндәрҙе ҡабатлау, дөйөмләштереү.

8 класс

Йөкмәткеһе

Көҙгө эштәр һәм көҙгө тәбиғәт - 3 сәғәт
Кешеләрҙең көҙгө хеҙмәтен күҙәтеү. Темаға ҡағылышлы текстар уҡыу. Муллыҡ, хеҙмәт тураһында мәҡәл, әйтемдәр менән танышыу. Һынамыштар уҡыу. Маҡсаты буйынса һөйләм төрҙәрен, логик баҫымды өйрәнеү. Исем менән ҡылымды ҡабатлау.
Өфө менән танышыу - 5 сәғәт
Өфө ҡалаһы, уның үткәне, бөгөнг
өһө тураһында әңгәмә үткәреү. Уның иҫтәлекле урындары тураһында һөйләшеү, һүрәттәр ҡарау. Һөйләм телмәрен үҫтереү. Рефераттар яҙыу. Класс алдында ҡыҫҡаса һөйләү. Башҡорт ҡылымдарының төҙөлөшө. Барлыҡ төшөнсәһе һәм уның бирелешен өйрәнеү.

Хеҙмәт төбө – хөрмәт - 4 сәғәт
Темаға ҡағылышлы текстар уҡыу. Муллыҡ, хеҙмәт тураһында мәҡәл, әйтемдәр менән танышыуҙы дауам итеү. Данлыҡлы хеҙмәт ветерандары менән осрашыу ойоштороу. Уҡыусыларға ниндәй һөнәр оҡшауы тураһында һөйләтеү, яңы мәғлүмәттәр биреү. Һөнәрҙәр тураһында шиғырҙар, хикәйәләр уҡыу. Ябай һөйләм төрҙәрен өйрәнеү.
Ҡыш - 4 сәғәт
Ҡыш тураһында текстар, шиғырҙар, мәҡәлдәр, һынамыштар уҡыу. Яңы йылға бағышланған йырҙар, мәҡәл һәм әйтемдәр менән танышыу. Яңы йыл менән ҡотлау открыткаһы яҙырға өйрәнеү. Уҡытыусы һайлаған текст буйынса изложение яҙыу. Үтелгәндәрҙе ҡабатлау. Эйә менән хәбәр араһында һыҙыҡ ҡуйыу осраҡтарын өйрәнеү.
Салауат Юлаев – халҡыбыҙҙың милли батыры - 3 сәғәт
С.Юлаевтың биографияһы, ижады менән танышыу. Уның шиғырҙарын ятлау, шиғырҙарының һаҡланыу тарихы тураһында әңгәмәлә ҡатнашыу. С.Юлаевтың тормошо, батырлығы, ижады тураһында төрлө ижади эштәр эшләү. (һүрәттәр төшөрөү, инша яҙыу, стенгәзит сығарыу)һ.б. Һөйләмдең эйәрсән киҫәктәре тураһында төшөнсә. Аныҡлаусының һөйләмдәге ролен өйрәнеү.
Йәмле яҙ, һағындыҡ һине! - 4 сәғәт
Яҙ миҙгеле тураһында белемдәрҙе системалаштырыу. Яҙғы байрамдар- 1 Май һәм Еңеү байрамы тураһында һөйләшеү. Яҙғы тәбиғәт күренештәре, ҡоштарҙы ҡаршылау, баҡса эштәре тураһында әңгәмәләрҙә ҡатнашыу. Тултырыусының һөйләмдәге роле.
Беҙ йондоҙҙар булып ҡайтырбыҙ – 5 сәғәт
Башҡорт халҡының Бөйөк Ватан һуғышындағы ҡаһарманлығы, ветерандарға, батырҙарға ҡарата ихтирамлы булыу, ғорурланыу. Данлыҡлы кешеләр менән кисәләр, осрашыуҙарҙа ҡатнашыу. Хәлдәр тураһында төшөнсә алыу. Һүҙлек менән эш күнекмәләре эшләү.
Ай, Уралым, Уралым! – 7 сәғәт
Башҡортостан, уның үткәне, бөгөнгөһө хаҡында әңгәмә үткәреү. Республикабыҙҙың күренекле урындары менән таныштырыу. Йәйге тәбиғәтте күҙәтеү, оloларҙың һәм балаларҙың йәйге эштәре тураһында диалог һәм монологтар төҙөү.
7- се класта үтелгәндәрҙе ҡабатлау.

9 класс
Йөкмәткеһе

Һаумы, мәктәп (2)

«Көҙ» һәм «Мәктәп» темаһына шиғырҙар, әҫәрҙәр укыу; мәҡәл, әйтемдәр, йомаҡтар, һынамыштарҙы иҫкә төшөрөү. Алдағы кластарҙа үтелгәндәрҙе системалаштырыу, яңы мәғлүмәт менән таныштырыу. Һөйләү һәм яҙыу телмәрен үҫтереү өҫтөндә эшләү. Грамматика буйынса 8-се класта үтелгәндәрҙе ҡабатлау.

Ергә мәрхәмәт – илгә бәрәкәт (4)

Тыуған Республикаға ҡарата мөхәббәт, ғорурлыҡ тойғоһо, тәбиғәткә һаҡсыл ҡараш тәрбиәләү. Башҡортостандың ер аҫты, ер өҫтө байлыҡтары тураһында әңгәмәләр үткәреү. Хәл төрҙәре тураһында мәғлүмәт биреү.

Атамалар ни һөйләй?(7)

Кеше тормошонда атамаларҙың да (кеше исеме, фамилияһы, атаһының исеме; ауыл, ҡала, тау, йылға һ.б.) роле ҙур. Ҡалалағы атамаларҙың мәғәнәләрен өйрәнеү. Атамаларҙа ил тарихы, ер һәм ошо ерҙә йәшәгән халыҡтың тел үҙенсәлектәрен, халыҡ тормошон, ғөрөф-ғәҙәтен, йолаларын һ.б. сағылдырыуын аңлау. Яңғәҙләк исемдәрҙең дөрөҫ яҙылышын ҡабатлау.

Беҙ ҡышты ла яратабыҙ (4)

Ҡыш миҙгеле, уның үҙенсәлектәре тураһында һөйләү. Өндәш һүҙҙәр тураһында мәғлүмәт биреү, телмәрҙә ҡулланырға

Башҡорт театры (3)

Башҡортостанда театр сәнғәте. Республикалағы театрҙар һәм уларҙың эшмәкәрлеге хаҡында дөйөм мәғлүмәт биреү. М.Ғафури исемендәге Башҡорт дәүләт академия драма театрына сәйәхәт. Башҡорт дәүләт опера һәм балет театры менән танышыу.

Башҡорт халыҡ ижады (5)

Халыҡ ижады тураһында дөйөм төшөнсә алыу. Фольклорҙың коллектив ижад булыуын аңлау. Фольклор һәм яҙма әҙәбиәттең айырмаһын билдәләй алыу, улар тураһында һөйләргә өйрәтеү. Ике һәм бер составлы һөйләмдәр тураһында мәғлүмәт биреү.

Яҙ башланды (3)

Башҡортостандағы яҙғы тәбиғәт күренештәрен күҙәтеү. Ҡала һәм ауылда яҙғы эштәр: ҡоштар, хайуандар һәм үҫемлектәр тормошо, яҙғы байрамдар тураһында әңгәмәләрҙә ҡатнашыу. Тәбиғәткә экскурсияларға сығыу. Дарыу үләндәренән гербарийҙар төҙөү, Еңеү көнөнә арналған концерттарҙа, һуғыш ветерандары менән осрашыуҙарҙа ҡатнашыу, иҫтәлектәр яҙып алыу. Һөйләү, яҙыу телмәрен үҫтереү өҫтөндә эшләү.

Башҡорт халыҡ милли аштары (2)

Башҡорт халҡының милли аштары менән танышыу. Уларҙы әҙерләү үҙенсәлектәрен өйрәнеү. Башҡорт милли аштары тураһында текстар менән танышыу. Һөйләү, яҙыу телмәрен үҫтереү өҫтөндә эшләү.

Башҡорт аты (4)

Башҡорт атының килеп сығыуы, тарихи үткәне менән танышыу. Аттарҙың кеше тормошондағы мөһим ролен билдәләү. Йәш үҙенсәлектәре буйынса бүленеүен билдәләү, дөрөҫ итеп әйтеү. Аттар тураһында күберәк белеү.

Содержание. 5 класс

Башкирский язык как государственный язык РБ

Здравствуй, школа (5 часов)

Эта тема изначально связана с темой «Осень»(1 сентября – День Знаний. Школа, учеба, почать знания, изучать язык). В то же время проводятся беседы, как учащиеся правили летние каникулы, организовывается обмен мнениями. По данной теме идет закрепление слов, словосочетаний, предложений, а так же идет дальнейшее обогащение словарного запаса. Звуки, буквы, мягкие и твердые гласные башкирского языка. Имя существительное, Изменение имени существительного по числам. Порядок слов в предложении.

О себе (7часов)

Во время изучения данной темы ученик должен научиться рассказывать о себе, о своей семье, о членах семьи, о родственниках. Изменение имени существительного по падежам.Имя прилагательное.Местоимения. Личные местоимения. Изменение личных местоимений. Чередование согласных к-г, ҡ-ғ.

Времена года (5 часов)

Знакомство с временами года, с их признаками. Правильно произносить и использовать в речи времена года и названия месяцев. Вопросительные местоимения. Указательные местоимения. Изменение указательных местоимений по падежам. Неопределенные местоимения. Определенные местоимения.

Знаешь ли ты Башкортостан? (3 часа)

Познакомить учащихся с прошлым, настоящим и будущим республики в которой они живут. Учащиеся должны освоить историю Башкортостана, ее богатство, известный людей и.т.д. Сложные имена существительные. Имя числительные.Сложные числительные.

С Новым годом! (3 часа)

Знакомство с темой Новый год, зима. Определить особенности времени года зима, научить поздравлять с Новым годом своих родственников и близких людей на башкирском языке, научить об особенностях праздников.

8 марта – Международный женский день. (4 часа)

Чтение стихов, рассказов о маме. Объяснение учащимся, что мама это самый дорогой человек, ее надо уважать, ценить. Данная тема одновременно продожается с темой семья, поэтому идет повторение членов семьи. Научить писать поздровительные открытки, а также говорить поздравительные слова. Антонимы.

Весенние работы (4 часа)

Беседы по темам весенние работы, весенние работы в саду, посевы. Омонимы.Повторение пройденного материала.

Здравствуй, лето! (3 часа)

Беседы о традициях проведеенных на природе и их обычаи. Значение данных традиций в наше время, нужно ли их проводить. Повторение грамматического материала за весь год.

6 класс
Содержание

Наша школа (3 часа)

1 сентября-День Знаний. Начинаются трудовые будни для школьников. Изучение пословиц о знании,о языке.Повторение пройденных материалов в 1-5 классах по грамматике.Слово.

Осенняя природа (2 часа)

Особенности природы осени. Развитие письменной и устной речи, чтение стихотворений, ознакомление с приметами, обогащать словарный запас. Имя существительное.Диалог.Текст.Ударение.

По земле Башкортостана(6часов)

Ознакомление с Республикой Башкортостан,с его историей, со знаменитыми личностями, с природными богатствами. Выполнять творческие работы, развитие речи по темам. Глагол.

Дорожи дружбой (5 часов)

Понятие о настоящей дружбе,дорожить ею. Чтение рассказов,пословиц о дружбе. Повелительное наклонение глагола.

Зима продолжается(5 часов)

Особенности зимы. Развитие письменной и устной речи, чтение стихотворений, ознакомление с приметами, обогащать словарный запас. Прошедщее и будущее время глаголов.

Правила этикета(1 час). Наречие.

Весна идет, весна идет!(10часов)

Особенности весны. Наблюдение за весенней природой. Вести беседы о перелётныхъ птицах. Майские праздники.Имя числительное.Разряды имен числительных. Повторение пройденного материала по грамматике в 6-ом классе.

Скоро лето (3 часа)

Беседа о летней природе, о летнем отдыхе учащихся. Изучение стихотворений о лете, чтение рассказов. Организация экскурсии в природу. Закрепление и повторение пройденного материала за курс 6 класса.

7 класс.
Содержание
I. Снова в школу(3 часа)

Обогащение знаний,полученных в 5-6 –х классах. Ознакомление с поэтами и писателями,с новыми текстами. Составление диалогов . Большинства места занимают беседы о родном языке,о знании, о учебе и учителях,о школе, об осени и осеннем урожае. Составление текстов связанные по смыслу и перевод с одного на другой язык. Самую основную тему занимает темапро осень и осенних работ.

Ознакомление с пословицами, загадками и поговорками про школу,учебу,книгу,хлеб,урожай,овощи-фрукты. Степени прилагательных.

II. Деревенская жизнь(3 часа).

Проведение бесед о деревенской жизни, о быте,о труде, о хлеборобе. Рассказ об особенностях работы хлебороба. Понятие о разницах между деревенской и городской жизни. Организовать встречи и провести беседы со знаменитыми людьми, которые росли в деревне. Прочитать рассказы на эту тему. Текст.

III. Путешествие по Башкортостану(5 часов.)

Умение рассказывать о Башкортостане, используя знания полученные в 1-6-х классах. Дать новые информации учащимся по этой теме. Ознакомление с историей нашей земли, познакомить учащихся с рассказами о чем пишут писатели других национальностей о Башкортостане, какие научно-практические конференции были проведены в Башкортостане, дать информации про эпос «Урал батыр», ознакомление со старинными городами,как Аркаим, Сынташты итд. Ознакомление с рассказами по этой теме, работа над развитием учащихся письменной и устной речью.

IV. Спорт. Спортивный инвентарь(5часов)

Провести беседы, и дать понятие учащмися о важности спорта, что спорт-здоровье. Развивать устную речь учащихся, уметь рассказать какие виды спорта им нравится, каких спортсменов знают. Посмотреть и прослушать отрывки теле-радио передач о спорте и о спортсменах,уметь готовиться по материалам газет и журналов.

Виды спорта в Башкортостане. Знаменитости в области спорта..

V. Я и наша семья (7часов)

Учащийся должен уметь рассказывать о себе и о своей семье полностью и свободно. Потому что эта тема повторяется из года в год. Правильно назвать членов семьи, и призывать быть внимательным и уважительнем по отношению к ним. Развитие устной речи по этой теме, прочитать и понять рассказы и стихи о семье. По прочитанным рассказам научить составлять планы, и умение пересказывать. По картинам уметь рассмотреть и рассказывать содержание. Глагол.Изменение глаголов по временам

Обогащать словарный запас учащихся, различные виды работ над текстом, прочитать рассказы про мам и бабушек, призывать любить, дорожить и уважать женщин своей семьи. Провести беседы о Международном женском празднике, организовать утренники и концерты, а также встречи со знаменитыми женщинами.Союзы.

VII.Мастера искусств(3 часа)

Продолжение знакомств со знаменитыми и известными личностями нашей республики. Знакомство с творчеством и жизнью мастеров искусства. Просмотреть и послушать теле-радио передачи. Познавать их творчества и уметь рассказывать о них. Изучение песен. Для школьной сцены готовить концертные номера.Подчинительные союзы.Словосочетание.

VIII. Имя красивое-кто нарекал? В названиях- история страны(2 часа)

Эта тема связано с названиями гор, рек а также с именами людей. Значение имён, влияние имён на человека. Разные истории, случаи которые связаны с именами знаменитых людей, чтение рассказов. Изучение и знакомство с легендами и преданиями по названиям, творческие работы учащихся по этой теме сделает урок более насыщенныи и интересным.Послелоги.

IX. Башкирское народное творчество (2 часа)

Главная цель состоит в том, развивать устную речь учащихся, обогащать словарный запас, дополнять знание учащихся о народном творчестве. Направить внимание на то, чтобы учащийся понял текст и смог пересказывать. Здесь, кроме народныхсказок, есть и другие сказки, найти отличия между ними.Частицы.

X. Единство, дружба, мир(1час)

Основная тема-единство,дружба, мир. Здесь ведется беседа не только о межличностных отношениях, но и о международном единстве. Умение высказывать свое мнение об этом, и умение рассказывать. По прочитанным рассказам уметь вести беседу, и высказывание своего мнения. Модальные слова.

XI. Красивое лето(1 час)

Определить особенности лета. Обогащать словарный запас учащихся, развивать устную и письменную речь. Наблюдение за природой, и составлять диалоги. Уметь рассказывать о праздниках, которые проводятся летом. Провести беседы о летнем отдыхе детей, о летнем труде, прочитать рассказы о лете, и о том как можно помогать летом взрослым.Междометия.

8 класс

Содержание

I. Пришла золотая осень. Осеннние работы и осенние явления(3 часа)

Наблюдение за осенними работами и осенней природой. Чтение текстов по этой теме. Ознакомление с пословицами и поговорками про урожай,хлеб,труд. Чтение примет. Синтаксис. Виды предложений по цели высказывания. Логическое ударение. Повторение существительного и глагола.

III. Уфа-столица Башкортостана(5 часов)

Уфа-столица Башкортостана. Провести беседу о городе, о его вчерашнем, сегодняшнем.Рассмотреть картинки, поговорить о его исторических местах. Развитие устной речи.

IV. За труд-уважение (4 часа)

Провести беседу на тему: “В жизни человека-роль труда”. Организовать встречи с заслуженными деятелями , ветеранами труда. Дать новые источники о выборе профессий, какие виды нравятся учащимся, умение рассказать о понравившимся професии. Чтение рассказов,стихотворений о труде. Изучение пословиц о труде, работе. Простое предложение и его виды.Главные члены предложения.Понятие отрицания,отсутствия и их выражение в языке.

V. Наступила белая зима (4 часа)

Систематизация знаний о зиме, которые получили ранее, обогащать словарный запас учащихся. Изучение стихотворений, рассказов, примет,пословиц, поговорок, песен и загадок о зиме. Умение написать поздравительные открытки с Новым годом на башкирском языке.Тире между подлежащим и сказуемым.

VI. Салават Юлаев- герой башкирского народа(3 часа)

Ознакомление с биографией и творчеством С.Юлаева. Выучить наизусть его стихи, провести беседу о сохранности его творчества. Выполнять разные виды тврорческих работ силами учащихся:написание сочинения.

VII. Красавица-весна! Скучали по тебе (4часа)

Систематизация ранее полученных знаний о весне. Весенние праздники.Беседа о праздниках. Беседа о празднике Победы. Наблюдение за весенними природными явлениями. Провести беседы о весенних работах, о встрече птиц, чтение стихотворений и рассказов. Определение.Дополнение.

VIII. Мы вернемся звездами(5 часов)

Мужество башкирского народа во время ВОВ. Воспитывать уважение к ветеранам ВОВ и тыла,уметь гордиться за них. Организовать встречи и утренники со знаменитыми людьми. Обстоятельство.

IX. Ай Урал, ты мой Урал(7 часов)

Провести беседу о Башкортостане. Заглянуть в историю нашей республики. Знакомство с достопримечательными местами нашей республики. Наблюдение за летней природой , составление диалогов и монологов о предстоящих летних каникулах, о летних делах в саду, в огороде. Повторение пройденного за курс 8-го класса. Синтаксический разбор простого предложения.

9 класс

Содержание

Здравствуй, школа!(2 часа)

Все виды работ ведутся параллельно теме “Осень”. Чтение стихотворений, рассказов, текстов по теме “Школа”; работа с пословицами, поговорками, загадками, приметами.

Систематизация ранее пройденного материала, усвоение новой информации. Продолжение работы над устной речью и письмом. Прилагательное

Земле уважение – стране процветание. (4 часа)

Воспитание чувства любви, гордости к родной Республике, бережное отношение к природе. Обучение умению пересказывать и писать на эти темы. Проведение бесед о подземных и наземных богатствах Башкортостана, организация экскурсий.

О чём говорят названия? (7 часов)

Роль разных наименований и названий (имён, фамилий, отчеств, деревень, городов, гор, рек и т.д.) в жизни человека. Знакомство с ономастикой и его разделов: антропонимика, этнонимика, зоонимика, космонимика; названия национальностей, народов, племён. Пробуждение интереса у обучающихся к происхождению и значению названий в родном городе, селе, улице. Отражение наименований в истории страны, языковых особенностях, традициях и обычаях народа.

И зиму мы тоже любим (4часа)

Обучение связной устной и письменной речи. Умение свободно рассказывать, рассуждать о зиме, его особеннотях, красоте, погоде, явлений природы.

Башкирский театр(3 часа)

Театр в Башкортостане. Общая информация о республиканских театрах и их деятельности. История создания Башкирского Академического драматического театра имени М. Гафури (народные артисты З.Бикбулатова, А.Мубаряков, Г.Мубарякова). Изучение жизни и творчества выдающихся артистов театра. Овладение умением пересказа на данную тему.

Беседы и обмен мнениями на тему “Прошлое и будущее театра”.

Башкирское народное творчество(5 часов)

Общее понятие народного творчеств. Фольклор – коллективное творчество. Разделение понятий фольклора и письменной литературы, умение пересказывать по заданной теме.

Башкирская лошадь(4 часа)

Знакомство с историей происхождения башкирской лошади. Роль лошади в жизни человека. Пробуждение у обучающихся интереса к лошадям.

Башкирские народные национальные блюда(2 часа)

Знакомство башкирскими народными национальными блюдами, особенностями их приготовления. Чтение текстов по тематике.

Продолжение работы над усовершенствованием устной и письменной речи.

Весна идёт(3 часа)

Весенние изменения природы в Башкортостане. Весенние хлопоты в городе и деревне; беседы о жизни птиц, животных и растений весной; весенние праздники. Экскурсии на природу. Праздник Победы, беседы о ветеранах. Повторение пройденного.